

v čí prospěch, a naopak tím, že se někdo k dědictví přihlásil, nabyvá právní titul na nabytí úplného vlastnictví majetku jemu napadlého a tím mu vzniká povinnost, zaplatiti příslušné dědické dávky bez ohledu na to, zdali a kdy mu bude dědictví to soudem také skutečně odevzdáno a co se s majetkem tím později stane (srov. §§ 2 a 8 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. a Boh. F. 8977/37). Leč tyto poplatkově právní důsledky dědického nápadu a dědické přihlášky nemohou samy o sobě býti jedině směrodatnými pro posouzení otázky, zdali v takovém případě, když na pozůstalost — k níž se dědic již přihlásil — byl ještě před jejím odevzdáním uvalen konkurs, a určitý nemovitý majetek z pozůstalosti té (z konkursní masy) přešel dražbou v tomto konkursním řízení provedenou na osobu třetí, jde ve skutečnosti o první převod se zůstavitele či o převod další. Příklad takový nelze srovnávat s případem, kdy v průběhu projednání pozůstalosti dědicové ještě před jejím odevzdáním zcela dále napadlou jim nemovitost, neboť v takovém případě vůli dědiců za souhlasu pozůstalostního soudu dochází k převodu majetku na osobu další — jak to bylo vysloveno v nálezu Boh. F. 7508 a 8211; — neopak v takovém případě, kdy na pozůstalost, k níž se dědic přihlásil (a tím nabyl právní titul požadovati, aby mu pozůstalost byla odevzdána), byl ještě před jejím odevzdáním uvalen konkurs, — jest dědici vzata možnost napadlým majetkem vůbec disponovati a došlo-li pak v tomto konkursním řízení k exekučnímu prodeji pozůstalostního majetku, staly se delace a přihláška dědická ohledně onoho majetku bezpředmětnými, takže takové zcizení majetku nemůže býti pokládáno za převod s nějakého dalšího subjektu (dědice) od zůstavitele odlišného. (Nález n. s. s. z 3. I. 1939, č. 238/36-6.)

Glosy a aktuality.

Ještě k vstupu Protektorátu Čechy a Morava do závazků předchozích státních útvarů.

K článku Dr. Hrdličky v Právní praxi 1/1940 zaslá nám autor toto rozhodnutí nejvyššího soudu, vydané ve věci Ck III 88/38 krajského soudu obchodního v Praze:

Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 2. února 1940, č. j. R I 600/39 nevyhovělo stížnosti, domáhající se přerušení řízení z důvodu nedostatku úpravy otázky sukcese Protektorátu Čechy a Morava do závazků dřívějších státních útvarů, a to v podstatě z těchto důvodů: Úraz, který jest předmětem sporu, se stal na území, které bylo v Československé republice a nyní jest v Protektorátu; jest řešiti otázku, zda vstoupil Protektorát jako žalovaná strana do sporu na místo původně žalovaného. Nejde o rozhodnutí otázky mezinárodního práva, které by mohlo nabýti právoplatnosti, nýbrž o rozhodnutí s hlediska pro-

cesního práva, zda je P. passivně legitimován v tomto sporu, zahájeném původně proti býv. Čsl. státu, po případě o to, zda jde o subjektivní změnu žaloby. Pokud v tomto rámci jest předurčujícím právní poměr, zakládajícím se na mezinárodním právu, jest soud oprávněn o něm rozhodnouti, avšak pouze v důvodech, takže jde jen o incidenční rozhodnutí, které nenabude právní moci. Není důvodu k přerušení až do celkové zákonné úpravy otázky, kdo a pokud bude práv za závazky býv. Čsl. státu. Pokud jde o tvrzenou ztrátu procesní způsobilosti a způsobilosti, býti stranou ve sporu, není doličen důvod pro přerušení řízení podle § 158 c. ř. s., který přichází v úvahu jen tehdy, nebyla-li strana, ztrativší za sporu procesní způsobilost, zastoupena procesním zmocněncem kdežto býv. Čsl. stát byl zastoupen Finanční prokuraturou. Po stránce věcné: Analogie zák. č. 156/1926 není na místě, neboť jde o předpis speciální. Rovněž zákon č. 440/1919 nelze vztahovati analogicky na poměry nového útvaru. Pro posouzení otázky sukcese rozhoduje pouze výnos Vůdce a

říšského kancléře; tímto výnosem nebylo nijak výslovně uloženo Protektorátu převzetí závazků býv. Čsl. republiky, ani jich nebyl výslovně zproštěn. Z čl. 1., bod 1, 3, 6 a 12 plyne, že vznikl z určitých částí býv. Čsl. republiky útvar státoprávní, nadaný na svém území určitými autonomními právy výsostnými a na tomto území byla potud, pokud to neodporuje smyslu převzetí ochrany Říší, uznána pro vnitřní poměry tohoto území právní kontinuita s právním stavem na něm dosud platným tím, že právo dosud platné ponecháno v účinnosti. Konkrétní právní poměry a z nich vzniklé právní nároky a závazky, které byly podle platného právního řádu již dříve založeny na území P. a to zvláště právě jen se vztahem na toto území, trvají pro zabezpečení skutečné a nikoliv jen formální právní kontinuity ve vnitřních vztazích, pojících se k tomuto území, i v jeho novém státoprávním útvaru dále. Tedy sukcese nejen po stránce aktivní, ale i pasivní. Tím došlo i k uplatnění všeobecné zásady nauky o právu mezinárodním »res transit cum suo onere« (Oppenheim I. 129). Protektorát proto musí převzít spory vedené pro náhradu škody na železnici z úrazu a pokračovati v něm bez přerušení. Uplatnění těchto zásad jest i po stránce formální (ve sporu zastupuje Finanční prokuratura) zcela odůvodněné a nedalo by se srovnati ani s hlediska § 7 o. z. o. se zásadami spravedlnosti, aby P. mohl jen vymáhati své pohledávky a těžit z provozu obchodního podniku, kdežto závazky, prýšící z téhož právního důvodu by odmítal.

Tím jest vyřešena v tomto sporu i otázka námítky nedostatku pasivní legitimacy.

Derogace právních předpisů v roce 1939.

Praktický právník musí při řešení právních případů zjistiti, který platný právní předpis má aplikovati na danou konkrétní skutkovou podstatu. Otázka platnosti právního předpisu souvisí úzce s derogací norem. V právních poměrech, utvářejících se v Protektorátu Čechy a Morava, je zkoumán platnosti norem komplikováno existencí dvojího právního řádu, říšskoněmeckého a autonomního řádu Protektorátu. Oba tyto právní řády provádějí ve

svém rámci derogaci vlastních norem. Kromě toho zasahuje říšskoněmecký právní řád do autonomního řádu Protektorátu tím způsobem, že prohlašuje některé jeho normy za neplatné nebo neúčinné. Platnost norem na území Protektorátu se musí tedy zkoumati ve třech vztazích:

1. uvnitř autonomního řádu Protektorátu,
2. uvnitř říšskoněmeckého řádu, platného v Protektorátu,
3. v poměru říšskoněmeckého řádu k autonomnímu řádu.

Zajímá zjištění, jak je tato derogace formálně prováděna a jak je pro právní praxi zachycena a zpracována.

V autonomním řádu Protektorátu provádí zákonodárce (jímž byli v roce 1939, ve kterém nebyl vydán ani jeden zákon, vláda a její předseda) derogaci buď přímo v textu nebo v závěrečných ustanoveních výslovnou klausulí nebo mlčky. Výslovná derogace je buď částečná nebo úplná podle toho, ruší-li nový předpis starší předpis v plném rozsahu nebo jenom jeho některá ustanovení. Derogační klausule se někdy omezuje na ustanovení, že dosavadní předpisy, odporující novému předpisu, pozbývají platnosti. Na př. § 26 ⁽²⁾ vl. nař. č. 241/1939 Sb. o jízdě motorovými vozidly: »Týmž dnem pozbývají účinnosti předpisy o věcech upravených tímto nařízením«. Pokud jde o určité derogované předpisy, uvádí je derogující předpis buď v přesném výpočtu nebo jen příkladmo (na př. § 11 ⁽¹⁾ vl. nař. č. 29/1939 Sb. II o přechodné úpravě náhrady stěhovacích výloh státních zaměstnanců a učitelů národních škol: »... neplatí dosavadní předpisy, zejména ...«. Poslední způsob derogace není vhodný a lze si jej vysvětliti nejistotou zákonodárce ve spleti práv-

ních předpisů. Odstranění této formy derogační klausule bylo požadováno i na VI. mezinárodním kongresu pro správní vědy ve Varšavě (Warschau) v r. 1936, kde hlavní zpravodaj Dr. O. Leimgruber uvedl ve své zprávě, že je často požadováno, aby při zrušení platnosti určitých starších ustanovení na místo všeobecné derogační klausule bylo vysloveno zcela přesně, která ustanovení se zrušují.

Dosavadním postupem se znesnadňuje evidence platných norem, neboť zjištění, které normy se zrušují, může tím méně spolehlivě provést praktický právník, když si to netroufá legislativní odborník. U nás zůstává dosud nevyřešený problém vydávání rejstříku platného práva, který by obsahoval i zrušení, změny a doplňky jednotlivých ustanovení. »Rejstřík čes. práva«, (do roku 1938), vydávaný Drem J. Hoffmannem a Dr. J. Dankem, zdůrazňuje výslovnou derogaci — ať úplnou či částečnou — zpravidla označením právní normy derogující jako »zrušení«, »změna« a pod.

O obsáhlosti derogační činnosti, jež by vyžadovala zvláštní pozornost, podávají svědectví tyto údaje: v roce 1939 366 právních předpisů vydaných ve Sbírce zákonů a nařízení se dotklo ve výslovných derogačních klausulích celkem 380 starších právních norem, z nichž 129 zrušilo úplně, 251 pak změnilo nebo doplnilo v jednotlivých ustanoveních.

Tak značný počet změn ovšem nedovoluje, aby byly zde podrobně uvedeny. Zajímá by však názor právnícké veřejnosti, zda by bylo prospěšné tyto změny (jež si nemožnou vzhledem k derogační technice činiti nárok na úplnost) publikovati. Podotýká se, že na př. v Německé říši je Dr. Dehlingerem vydáván a každoročně doplňován v naklada-

telství W. Kohlhammer, Stuttgart-Berlin, rejstřík »Systematische Übersicht über das Reichsgesetzblatt (1867-1939) und das geltende alte und neue Reichsrecht«, v němž jsou vyznačeny i zrušení, změny nebo doplňky jednotlivých ustanovení (paragrafů, článků a pod.). V říšskoněmeckém právním řádu, platném v Protektorátu, se provádí derogace technicky stejnými prostředky, častěji se používá taxativního výpočtu zrušených norem.

V poměru k autonomnímu řádu Protektorátu se projevuje derogační činnost říšského právního řádu v rozmanitých formách. Především všeobecnou derogační klausulí má recepční čl. 12. výnosu z 16. března 1939, podle něhož právo platné té doby v Čechách a na Moravě, zůstává v účinnosti, pokud neodporuje smyslu převzetí ochrany Německou říší. Které právo podle citovaného článku odporuje smyslu ochrany převzaté Německou říší, ustanovuje říšský protektor podle § 3 nařízení o právu vydávati právní předpisy v Protektorátu ze 7. června 1939. Další, ovšem speciální nepřímou derogaci obsahují na př. § 14 ⁽²⁾ nařízení o zacházení s cizinci z 5. září 1939, § 25 ⁽¹⁾ nařízení o výkonu trestního soudnictví v Protektorátu ze 14. dubna 1939, § 16 nařízení o použití německého práva pro německé státní příslušníky z 20. července 1939, § 3 nařízení o zavedení zákona o branných úkonech v Protektorátu z 13. července 1939. Na derogaci autonomních předpisů nutno někdy usuzovati mlčky z obsahu říšské normy, jež upravuje materii, provedenou staršími ustanoveními, předpisy (na př. nařízení o nuceném prokazování se pasem a visem, jakož i osobním průkazem z 10. září 1939). V některých případech naopak jsou zrušené autonomní normy výslovně uvedeny (alespoň výpočtem) v říš-

ském právním předpise (na př. podle § 5 nařízení o zavedení německého leteckého práva v Protektorátu z 26. dubna 1939).

Z uvedené je patrné, že problém derogace právních předpisů, platných v Čechách a na Moravě, ukládá jejich evidenci velmi těžký úkol, jehož obtížnost vzrůstá takřka každým dnem.

L. S.

Platnost říšských norem na území Protektorátu.

V úvodu ku spisku Dr. T. Pumpra »Rejstřík německých právních norem« vyslovuje Dr. J. Hoffmann názor, že platnost říšských předpisů v Protektorátu bývá vyjádřena nepřímo použitím slov »pro území Velkoněmecké říše« v promulgovaném předpisu. Má-li tím být řečeno, že každá právní norma, obsahující odkaz tohoto znění, platí již z toho důvodu na území Protektorátu, jde o názor, jehož nesprávnost vysvítá na příkl. z nařízení z 1. září 1939 o opatřeních v oboru občanského řízení sporného, exekuce, konkursu a občanského práva, R. z. I/39, str. 1656, pozmeněného nařízením o dalších opatřeních v oboru práva exekučního z 31. října 1939, R. z. I/39, str. 2139. Že tato nařízení neplatí na území Protektorátu, pokud tento vykonává svá výsostná práva vlastními soudními orgány (čl. 3 výnosu Vůdce a říšského kancléře z 16. března 1939, č. 75/39 Sb. z. a n.), plyne z těchto úvah:

Jde o právní předpisy Říše, které ve smyslu nařízení ze dne 3. dubna 1939, R. z. I, str. 704 mají pro území Protektorátu Čechy a Morava jen tenkrát platnost, je-li tak výslovně stanoveno anebo vyplývá-li to z jejich obsahu. U citovaných nařízení ani prvý ani druhý předpoklad však dán není. Výslovného odkazu, že by naří-

zení ta platila pro území Protektorátu jejich text neobsahuje. Že by pak platila pro obvod ten již podle svého obsahu, dovoditi nelze. Jde tu o mimořádná opatření, vyvolaná válečným stavem Říše ve prospěch osob jednak přímo postižených mimořádnými poměry (odst. 1 a 2 nařízení) jednak i ve prospěch ostatních příslušníků Říše, stavem válečným sice bezprostředně nepostižených, kteří ale přes to v kriticky vážné době zvýšené ochrany zákona nezbytně potřebují (čl. 3 až 9 nařízení). Pokud se pak prvých týče, jde o příslušníky branné moci a osoby, které jsou v důsledku politických událostí nuceny konati službu nebo zdržovati se mimo své řádné bydliště nebo které upadly jako vojini nebo rukojmí do zajetí. Že tato opatření nevztahují se na státní příslušníky Protektorátu Čechy a Morava, kteří nekonajíce ve smyslu čl. 7 nařízení Vůdce a říšského kancléře z 16. března 1939 vojenskou službu v říšské branné moci, válečnými událostmi přímo postiženi nejsou, jest zřejmo. Vzhledem k tomu pak, že u nařízení ze dne 1. září 1939 jedná se o nařízení souhrnné a jednotné, nutno míti za to, že na příslušníky Protektorátu nevztahují se ani ostatní články citovaného nařízení a sice čl. 3 až 9, obzvláště když nepřímé postižení válečnými událostmi může u nich přicházeti v úvahu jen v daleko menší míře než u příslušníků říšskoněmeckých a když ochrana příslušníků Protektorátu před následky mimořádných událostí vhodným a účelným způsobem byla již předsevzata předpisy autonomními, vydanými na ochranu určitého okruhu osob potřebných a když ochrana ta v případě potřeby dalšími autonomními předpisy po případě nadále může býti poskytována nebo rozšířena.

Správnost těchto vývodů vyplývá ze skutečnosti, že teprve nařízením

vlády Protektorátu Čechy a Morava ze dne 14. prosince 1939, č. 14 Sb. z 10. února 1940 byly vydány obdobné autonomní předpisy na ochranu válečnými událostmi postižených příslušníků Protektorátu.

Frydrych.

O právu pronajímatele k věcem nájemcem vneseným podle § 1101 obč. zák.

V poslední době často docházelo k žalobám o zaplacení dlužného nájemného, spojeným s návrhem na zájemné popsání nájemcových svršků. Poněvadž žaloby o zaplacení nájemného týkaly se větších částek, vyskytly se v praxi častěji pochybnosti, zda a do jaké míry jest pronajímatel oprávněn zadržovati vnesené svršky nájemcovy. Šlo pak hlavně o výklad § 1101 obč. zák.

Zákon normuje nejprve v odstavci prvním, že zákonné zástavní právo k vnesenému zařízení a svrškům nájemcovým nebo členům jeho rodiny, žijícím s ním ve společné domácnosti — pokud nejsou vyloučeny z exekuce — vzniká vnesením a zaniká odstraněním.

Další odstavec § 1101 obč. zák. pak zní: »Stěhuje-li se nájemce nebo zavlékají-li se (před tím) věci, ač nájemné není zajištěno, může pronajímatel věci zadržeti na vlastní nebezpečí, musí však do tří dnů zažádati za zájemné popsání, nebo věci vydati«.

Logickým rozбором tohoto odstavce dospějeme k závěru, že zákon propůjčuje pronajímateli určité právo, aby po určité dobu bez soudního zákroku věci zadržoval a to na vlastní nebezpečí. Jde tedy zřejmě o přípustěnou s v ě p o m o c (srovnej též znění § 19 obč. zák.), avšak časově ohraničenou, kteráž by jinak nebyla přípustnou, poněvadž odporuje podstatě spořádaného právního státu.

Dojde-li však k soudnímu zákroku, zájemnému popsání, pomíjí tím zajisté právo svépomoci, jež zde jest povoleno zřejmě proto, že by soudní pomoc mohla přijíti pozdě. Dalším logickým důsledkem pak jest, že o tom, zda pronajímatel má i po provedení zájemného popsání právo *invecta et illata* zadržovati, rozhoduje jen právní povaha dotyčného zájemného popsání, kterou dlužno si ujasniti. Zájemné popsání opírá se o ustanovení dvorského dekretu ze dne 5. XI. 1819, čís. 1621 Sb. z. s., o zájemném popsání svršků k zajištění nájemného nebo pachtovního, který byl ponechán v platnosti čl. XIII uvoz. zák. k ex. ř., ovšem s určitým omezením (že zákonné zástavní právo pronajímatelovo se nevztahuje na svršky, které jsou vyňaty ze zabavení).

Z cit. dvorského dekretu lze s bezpečností pouze dovoditi, že zájemné popsání jest přípustným, je-li podána žaloba o činži neb po podání této žaloby. Dlužno tedy povolití toto zájemné popsání již při zahájení rozepře, tedy ještě dříve, než nájemní pohledávka se stane vykonatelnou. Jde proto o zatímní opatření (§ 378 ex. ř.) a nikoliv o zajišťovací exekuci (§ 370 ex. ř.).

Dvorský dekret sice dále uvádí, že zájemným popsáním má býti chráněno a zabezpečeno zákonné právo pronajímatelovo jmenovitě proti nebezpečí zavlčení vnesených svršků. Poněvadž však jasně nestanoví, jakým způsobem má tato ochrana býti uskutečněna a ani svépomoc výslovně nepřipouští, dlužno tuto mezeru doplniti předpisy exekučních řádů o prozatímních opatřeních, jimiž byla ustanovení dvorského dekretu převzata. Ostatně i kdyby snad bylo lze z tohoto dvorského dekretu vyvozovati jakýkoliv způsob ochrany práva pronajímatelova, byla by tato derogována novějšími předpisy exekučních řádů.

Ustanovení o prozatímních opatřeních platí také v případech, kdy jest žádáno o zájemné popsání před podáním žaloby o dlužné nájemné nebo pachtovné, neboť dvorský dekret neobsahuje v tomto směru žádných předpisů.

Dvorský dekret dále stanoví, že zájemným popsáním má býti pronajimateli bytu opatřeno důkaz, na které věci se jeho zákonné zástavní právo vztahuje. Tu jde již o normotvorný předpis, jímž se účel zájemného popsání vyčerpává a jímž jsou doplněny předpisy exekučních řádů.

Jest tedy zájemné popsání prozatímním opatřením svého druhu evidenční povahy, jímž se pouze osvědčuje, které předměty byly již od okamžiku vnesení předmětem zákonného zástavního práva pronajimatelova.

K stejnému výsledku dospějeme i teleologickým výkladem § 1101 obč. zák. Zákonnodárce nechtěl zajisté dáti zájemnému popsání jiný význam a rozsah, než dříve mělo, neboť jde o novelisaci materiálně právních předpisů. Jestliže zákonnodárce dále stanovil jako podmínku dalšího zadržování věci povinnost pronajimatelovu zažádati do určité doby o povolení zájemného popsání, chtěl tím zajisté přesně ohraničiti trvání přípustné svépomoci pronajimatelovy. Tím úkol novelisace byl vyčerpán a lze rozsah soudní ochrany práva pronajimatelova zjistiti pouze podle předpisů exekučních řádů.

Správnosti tohoto názoru nasvědčuje i stav praxe a theorie před novelisací § 1101 obč. zák. Tehdy bylo hlavně sporným, zda pronajimatel jest oprávněn invecta et illata svémocně zadržovati. Po výtece bylo pak zastáváno kladné stanovisko a odůvodňováno ustanovením §§ 19 a 344 obč. zák. Proto bylo úmyslem zákonnodárcovým odstraniti tyto pochybnosti a připustiti svépomoc v mezích shora uvedených (srov. též Klangův Kommentar, díl III., str. 54 a 55).

K opoře zastávaného názoru slouží také úvaha, že připuštění retenčního práva pronajimatelova i po provedení zájemného popsání přičilo by se ustanovení rovněž novelisovaného § 471 obč. zák., jenž sice retenční právo připouští, avšak za zcela odlišných předpokladů. Nelze tedy míti za to, že zákonnodárce byl zamýšlel uzákoniti něco opačného, obzvláště, když špatné zkušenosti, spojené s uzákoněním retenčního práva pronajimatelova v zákoníku západohaličském, měly za následek, že dotyčné ustanovení nebylo § 471 obč. zák.

v dřívějším znění převzato (srov. Mayr-Harting, Soustava občanského práva, díl I., str. 226).

Pro zastávaný názor svědčí také vylíčení vzniku dvorského dekretu z 5. XI. 1819, obsažené ve výnosu ministerstva spravedlnosti z 6. III. 1902, čís. 4112. V tomto výnosu jest zejména uváděno, že zájemné popsání má chrániti pronajimatelě před zavlčením vnesených věcí, jemuž by sám nemohl (bez soudního zákroku) zabrániti.

Proto zajisté zákonnodárce vzal v úvahu možnost, že k dotyčnému soudnímu zákroku by mohlo dojiti po případě i později a připustil svépomoc, již z ustanovení dvorského dekretu nelze nikterak dovoditi.

Že pak ani zájemné popsání nemá za následek oprávnění pronajimatelovo, vnesené věci zadržovati, bylo již shora dovozeno. Dodati pouze sluší, že zájemné popsání podle zmíněného již výnosu min. spravedlnosti není »exekucí nýbrž jen soudním úkonem k zjednání důkazů, na které předměty se zástavní právo pronajimatelovo vztahuje a z nichž by mohl uspokojiti pohledávku z nájemného«.

Příhlédneme nyní k názorům theorie: Klang v cit. Komentáři dospívá k závěru, že novelisací § 1101 obč. zák. byly odstraněny pochybnosti ohledně přípustnosti svépomoci. Přiznává pak pronajimateli právo brániti nájemci odstraňování věcí před stěhováním a vzítí k sobě při stěhování tolik věcí nájemcových, kolik postačí k úhradě dlužného nájemného. Toto oprávnění pronajimatelovo nedefinuje jako právo zadržovací, nýbrž pouze jako právo závěry resp. prekluse, a výslovně neuvádí, zda toto oprávnění trvá i po zájemném popsání (zdá se ovšem, že se kloní k závěru opačnému, než jest zastáván v tomto článku).

Ani v systémech Mayr Hartinga a Krainz Ehrenzweiga není uvedena sporná otázka jasně řešena, a to zejména pokud jde o oprávnění pronajimatelovo, zadržovati věci po zájemném popsání.

Praxe zastávala konstantně názor, že zákonné zástavní právo pronajimatelovo vzniká již vnesením svršků, že zájemným popsáním, jež

má povahu prozatímního opatření, se jen zjišťuje, které věci byly tímto právem postiženy již při vnesení (Sb. n. s. 5199, 6524, 7339, 8889), že tedy má účel pouze evidenční. Dále bylo judikováno, že zájemným popsáním má být ochráněno a zabezpečeno zákonné zástavní právo pronajimatelovo před vynesením věci z najaté místnosti, při čemž občanský zákoník nestanoví formální postup, za jakých formálních podmínek lze zájemné popsání povolit. Nutno tudíž, není-li žádáno o povolení zatímního opatření současně se žalobou, aby byly splněny veškeré všeobecné podmínky pro povolení prozatímního opatření (Sb. n. s. Vážný čís. 13.809). Zájemné popsání má jen potud účinky exekučního zabavení svršků, že lze po nabytí exekučního titulu zažádati ihned za prodej, čímž se vyčerpává účinek zájemného popsání. Co jest pak nad to, dlužno posuzovati podle předpisů ex. ř. o prozatímním opatření. Uschování zájemně popsaných svršků lze povolit jen za předpokladů § 379 ex. ř. (Sb. n. s. 13.809).

Až doposud nevyklučuje tedy praxe stanovisko v tomto článku uplatňované. Teprve v rozhodnutí 17.407 vyslovil nejvyšší soud právní větu, že zadržovací právo podle § 1101, odst. 2 obč. zák. trvá dále i po povolení zájemného popsání. Nejvyšší soud jest názoru, že z § 1101 obč. zák. vyplývá, že zadržovací právo pronajimatelovo pomíjí jen v tom případě, jestliže do tří dnů nezažádá o zájemné popsání. Bylo-li však před uplynutím této lhůty o zájemné popsání zažádáno neb ještě dříve, trvá přý zadržovací právo dále.

Jak však již shora dovozeno, nelze ze slovného znění § 1101 obč. zák. vyčísti závěry nejvyšším soudem činěné. Nejvyšší soud zřejmě nevystihuje, že nejde o nějaké zadržovací právo v technickém slova smyslu, nýbrž pouze o zákonem přípustnou

svépomoc, jejíž potřeba zajisté odpadá tím okamžikem, kdy ohrožený se může dovolati soudní ochrany.

Shrneme-li tedy shora uvedené, dospějeme k tomuto závěru: pronajimatel má právo svémocně vnesené věci zadržovati aneb brániti jejich zavlékání až do soudního zákroku; může pak dosáhnouti zájemného popsání bez dalšího osvědčení předpokladů, nezbytných pro povolení prozatímního opatření, zažádá-li o ně současně s nájemní (pachtovní) žalobou aneb během řízení o této žalobě.

Toto zájemné popsání má však význam pouze evidenční, proto pronajimatel, aby zabránil možnému odstranění svršků a tím i zániku zákonného zástavního práva, musí požádati současně o povolení dalšího zatímního opatření, podle §§ 378 až 402 ex. ř. Poněvadž nejde jen o zajištění peněžité pohledávky, nýbrž také zákonného zástavního práva, není pronajimatel omezen pouze na prozatímní opatření vypočtená v § 379 ex. ř.

Aby pak mohl snáze a včas dojítí této soudní ochrany, může po dobu v § 1101 obč. zák. stanovenou zabrániti odstraňování neb zavlékání nájemcových svršků.

Tento výklad hoví i praktické potřebě. Pronajimatel zajisté nemá zájmu na tom, aby i po skončení nájemního poměru zadržoval část svršků v pronajatých místnostech, poněvadž by tím bylo další pronajmutí bytu znesnadněno, neb znemožněno. Nájemce pak by nebyl při výkladu § 1101 obč. zák. zastávaném nejvyšším soudem, chráněn proti libovůli pronajimatelově, jenž by mohl zadržeti věc daleko cennější (na př. auto při pronájmu garáže) aniž by náležitě osvědčil svůj nárok a nebezpečí ohrožení tohoto nároku.

Vlastimil Sobota.

Remunerace.

Soukromí zaměstnanci dostávají zpravidla též periodické remunerace nebo podobné pravidelné odměny, které tvoří součást jejich platu. Dle judikatury (rozhodnutí č. 8560 a 10.661 Sb. n. s.) nárok na remuneraci se může opíratí buď o smluvní ujednání stran, nebo když placení remunerace nebylo ujednáno o obchodní zvyklost v místě, nebo o obchodní zvyklost v podniku zaměstnavatelově.

Z v y k l o s t taková vzniká v zaměstnavatelově podniku vyplácením a přijímáním remunerace po delší dobu a tím se stává remunerace součástí zaměstnavatelovy odměny za konané práce. Za delší dobu jest dle judikatury (rozhodnutí č. 10.661 Sb. n. s.) považovati, byla-li remunerace v podniku zaměstnavatelově vyplácena po tři léta po sobě následující. Vyplácením remunerace dává zaměstnavatel na jevo, že uznává, že zaměstnanec má na ni nárok a přijímáním jejím projevuje zaměstnanec souhlas s tímto zvýšením svého platu, takže dochází mezi stranami mlčky k dohodě o placení remunerace, čímž vzniká zaměstnanci právní nárok na remuneraci (rozhodnutí č. 11.242 Sb. n. s.).

Dle rozhodnutí č. 14.372 Sb. n. s. zvyklost vypláceti novoročné (remuneraci) může se jejím pravidelným vyplácením po delší dobu vytvořiti i tehdy, když podle smlouvy jeho přiznání bylo vyhrazeno zaměstnavateli.

Bylo-li obvyklé vypláceti remuneraci a zvláštnímu ujednání bylo vyhrazeno pouze stanovení její výše, nevadí nedostatek zvláštního ujednání o výši, aby byl uplatňován nárok na remuneraci; v takovém případě jest rozhodná obvyklá výše v jaké remunerace byla dříve vyplácena (č. 289 Sb. rozhodnutí pracovních soudů).

Dle rozhodnutí č. 14.205 Sb. n. s. lze platně ujednatí, že nárok na remuneraci přísluší zaměstnanci jen za určitých podmínek pokud se týče, že zaměstnanec za určitých podmínek ztrácí nárok na remuneraci.

Tak zv. bilanční remunerace může býti podle okolností odměnou za bilanční práce, nebo to může býti odměna za zvýšenou činnost zaměstnancovu za bilanční rok. Jde-li o takovou remuneraci, přísluší posouditi podle okolností případu; otázka o jakou remuneraci jde, může míti význam pro nárok na ni, nebo její ztrátu (č. 194 Sb. rozhodnutí pracovních soudů).

V době hospodářské krise byly snižovány platy a se zaměstnanci ujednávány též úmluvy o vzdání se nároku na remuneraci a bylo sporným, může-li se zaměstnanec platně takového nároku vzdáti. Dle rozhodnutí č. 13.259 Sb. n. s. není zákonem vyloučena dohoda stran, že dosavadní remunerace nebude na příště vyplácena. Vzdání se nároku na remuneraci jest účinným jen tehdy, zřekl-li se zaměstnanec nároku vážně a svobodně (č. 123 Sb. rozhodnutí pracovních soudů). Dle rozhodnutí č. 15.947 Sb. n. s. zaměstnanec se nemůže účinně vzdáti za trvání služebního poměru nároku na remuneraci za dobu minulou nýbrž jen pro budoucnost.

V ý š e remunerace zakládá se buď na smlouvě, aneb není-li úmluvy o výši remunerace, přísluší zaměstnanci remunerace v obvyklé výši buď dle obchodní zvyklosti v sídle podniku, nebo v podniku zaměstnavatelově. Změnila-li se během roku výše platu, vyplácí se remunerace, není-li mezi stranami jiného ujednání, remunerace dle výše zaměstnancova platu v době splatnosti remunerace. Při zjišťování obvyklé výše remunerace může býti přihlíženo též k výnosu

podniku v kalendářním roce, kterého se remunerace týká.

Dle § 16 zákona č. 154/34 Sb. z. a n. byl-li pracovní poměr zrušen před dospělostí nároku na remuneraci, přísluší mu z ní poměrná částka, která odpovídá poměru pracovního období, za něž se oběma poskytuje, v době, po kterou v tomto období pracovní poměr trval. Stejným způsobem se stanoví výše remunerace, když zaměstnanec nastoupil pracovní poměr během kalendářního roku, neb během jiného období, za které se vyplácí remunerace nebo jiná odměna. Nárok na poměrnou část remunerace přísluší zaměstnanci při odůvodněném propuštění a také tehdy, když zaměstnanec neoprávněným způsobem vystoupil předčasně z pracovního poměru. Předčasným důvodným vystoupením ze služby dospívá ihned nárok na remuneraci, i když na př. závisela na výsledku bilance za obchodní rok. Výši takové remunerace pro případ sporu třeba stanovit podle § 273 c. ř. s. volným uvážením soudu se zřetelem na remunerace poskytnuté v předchozích rocích. Při bezdůvodném předčasném propuštění má zaměstnanec nárok na remuneraci za dobu uvedenou v § 37 zákona o soukromých zaměstnancích. Zaměstnanci přísluší nárok na poměrnou část bilanční odměny i když pracovní poměr skončí před uzavřením bilance.

Výpověď pojistky.

Náš čtenář se dotazuje: Budova byla pojištěna proti požáru. Byla zcizena. Nabyvatel vypověděl pojistku. Počítá se jednoměsíční výpovědní lhůta podle § 65 zák. o pojistné smlouvě ode dne

a) sjednání smlouvy,

b) schválení smlouvy podle vládn. nař. z 9. října 1938, č. 218 Sb. z. a n., nebo

c) ode dne vkladu do pozemkových knih?

Čtenář poukazuje při tom na názor »Pojistného praktika« 6/III str. 67, podle něhož výpovědní lhůta se počíná ode dne »zcizení« (»ujetí se držby«), a podle něhož toliko odeprání schválení okresním úřadem má ten význam, že jak zcizení, tak i výpověď se stanou neplatnými, čili jakási rozvazovací výminka.

K tomuto pouze zdánlivému problému jest uvést:

1. § 65 zák. o pojistné smlouvě má totožná ustanovení v našem zákoně č. 145/1934 Sb. z. a n., jako byla obsažena ve stejně označeném předpise rakouského zákona 501/1917 ř. z. Možno tedy pro výklad použití i judikatury rakouské.

2. V § 64 zák. o pojistné smlouvě se stanoví, že zcizili-li pojistník pojištěnou nemovitost, přecházejí práva a povinnosti z pojistné smlouvy na nabyvatele, zcizitel však ručí solidárně s nabyvatelem za pojistnou premii za dobu předtím, než pojišťovna zvěděla o zcizení. Má proto býti zcizení neprodleně oznámeno pojišťovně.

V § 65 je upravena jednak jednoměsíční výpověď pojišťovny, pro kterou běží lhůta od doby, kdy se pojišťovna dozvěděla o zcizení a jednak v odst. 2 výpověď nabyvatelova, která může býti nabyvatelem dána do 1 měsíce po tom, kdy se nabyvatel uvázal v držbu pojištění nemovité věci, a nevěděl-li o pojištění, tedy od dne vědomosti. Zákonodárce zřejmě měl na mysli, že v držbu se uváže nabyvatel později, než vznikl platný titulus aquirendi, nejdříve však v době, kdy takový titulus platný vznikl. Nikoli tedy předtím.

3. Schvalování upravené ve vl. nař. č. 218/38 Sb. z. a n. znamená odkládací výminku, nikoli výminku rozvazovací. Stanoví-li se, že »k smluvnímu zcizení jest zapotřebí souhlasu okresního úřadu« a že »právní jednání jsou bez úředního souhlasu neplatná«, znamená to, že titul us pro nabytí není potud platný (účinný), dokud nebylo právní jednání schváleno. Zcizení tedy není platné, dokud schválení nebylo uděleno, a proto také lhůta k výpovědi pojistného poměru do té doby nezačala běžeti a výpověď daná před tím, než je jisto, že zcizení se stane účinným, může míti jen ten význam, že sama tato výpověď se stane účinnou až tehdy (tedy pod odkládací výminkou), bude-li zcizení schváleno.

Z toho plyne pak odpověď na čtenářovu otázku:

a) od sjednání smlouvy vyžadujícího úředního schválení lhůta k výpovědi podle § 65, odst. 2 zák. o pojistné smlouvě neběží;

c) rovněž tak ne ode dne vkladu do pozemkových knih, poněvadž tímto vkladem se sice nabyvá vlastnictví, avšak naturální vlastnictví mohl nabyvatel získati dříve, a proto také mohl již dříve »ujmouti se držby pro sebe sama«;

b) lhůta k výpovědi podle § 65, odst. 2 zák. o pojist. smlouvě počíná tedy běžeti, ujal-li se nabyvatel držby ještě před udělením schválení, teprve dnem, kdy schválení bylo uděleno, a ujal-li se držby později, tedy teprve dnem ujetí se držby. V tomtéž smyslu rozhodl také rakouský nejvyšší soud ve Vídni 23. XII. 1931, č. 10 b) 1081/31, Veröffentlichungen des Bundesministeriums für Inneres und Unterricht betreffend die Vertragsversicherer 1932, str. 40, Horn, Pojistné právo, str. 392.

Malá daňová novela.

Přesto, že toto číslo Právní praxe mohlo vyjíti teprve po uplynutí lhůt k podání daňových příznání (redakce musela vyčkati dodání rukopisu o zrovnoprávnění exekučních titulů v Říši), upozorňujeme na důležité výhody, které pro berní roky 1940—1943 státní správa poskytla poplatníkům ve vl. nař. 7/1940 ze 16. listopadu 1939. V dobách, kdy zvýšené úkoly státní správy vyžadují zvyšování daňových sazeb resp. přírážek, jest tím vítanější, že jest možno dosáhnouti snížení daňového základu.

V mnoha případech běží dosud lhůta k podání příznání proto, poněvadž bylo žádáno o její prodloužení. V těchto případech snad přinese naše upozornění prospěch ještě pro letošní daňové příznání.

1. První výhodou jest zvýšení mimořádných odpisů z dosavadních 20% na 50% (§ 1). Jelikož podnikatel, který nově postaví (přestaví, přistaví, nastaví) budovu nebo si opatří nové strojní zařízení, má možnost v 5leté lhůtě odepsati zmíněných 50% v onom roce z těchto 5 let, kdy se mu to nejvíce hodí, má tato výhoda značnou důležitost. Je samozřejmé, že tato možnost 50% mimořádného odpisu podle vl. nař. č. 7/1940 nahraňuje mimořádný odpis 20% ve smyslu § 10, odst. 2 a § 79, písm. f) zák. o př. d. Stejně tak jest samozřejmé, že tento mimořádný odpis po připočtení řádných odpisů nesmí přesáhnouti 100% pořizovací hodnoty.

2. Investiční fond ve smyslu § 2 pro případ, že do budovy nebo nového zařízení má býti investováno teprve později, avšak poplatník by ještě předtím rád snížil svůj daňový základ o částku, kterou rezervuje pro budoucí investici.

3. Současně i pro poplatníky všeobecné daně výdělkové se prodlužuje lhůta, do kdy možno na vrub daňové rezervy zaplatiti výdělkovou daň, aby byla uznána jako srážková položka:

Namísto do lhůty k podání příznání jest to nyní lhůta do 31. III. berního roku.

4. V § 7 pak jest limitováno daňové zatížení sazbou 70% u podnikatelů jednotlivců a u podniků podrobených zvláštní dani výdělkové.